Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2025/3168

20.6.2025.

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija — ES Konkurētspējas kompass

(C/2025/3168)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK),

Galvenās nostādnes

1. piekrīt Eiropas Komisijas vērtējumam, ka Eiropa nav spējusi turēties līdzi citām lielākajām tautsaimniecībām, jo tās **produktivitātes pieauguma rādītāji pastāvīgi atpaliek**, un ka tai nekavējoties jācenšas izvirzīties vadībā izšķirīgi svarīgo tehnoloģiju jomā un pozicionēt sevi kā pasaules līderi inovācijas, produktivitātes un svarīgāko tehnoloģisko nozaru dekarbonizācijas jomā, lai atgūtu savu konkurētspēju un nodrošinātu labklājību;

2. uzsver tomēr, ka Eiropas konkurētspēja var būt noturīga un ilgtspējīga tikai tad, ja tā sakņojas spēcīgā Eiropas sociālajā modelī, kura pamatā ir sociālā kohēzija, nevienlīdzības mazināšana un taisnīga nodokļu sistēma;

3. atbalsta Kompasā uzskaitītos **trīs pārmaiņu imperatīvus** un **horizontālos** nepieciešamos konkurētspējas **veicināšanas faktorus**;

4. uzsver, ka ierosinātie horizontālie faktori nedrīkst radīt centralizētāku pārvaldības modeli, kas būtu vērsts tikai uz Komisijas un valstu valdību dialogu un tādējādi kaitētu vietējām un reģionālajām pašvaldībām un teritoriālo apsvērumu efektīvai integrācijai;

5. norāda uz **Komisijas priekšsēdētājas *Ursula von der Leyen* stratēģiskajās pamatnostādnēs pausto apņemšanos** reģionus izvirzīt mūsu darba centrā un tāpēc iesaka **ES iestādēm, valstu valdībām, vietējām un reģionālajām pašvaldībām un privātajam sektoram sadarboties, lai īstenotu Kompasu, balstoties uz vietējiem apstākļiem pielāgotu pieeju**;

6. aicina noteikt skaidrus **principus, kā šī visu pārvaldes līmeņu sadarbība darbosies**, īstenojot Kompasu turpmākos piecus gadus, un ierosina izveidot **jaunu** Eiropas Reģionu komitejas un Komisijas **partnerību**, kas būtu vērsta uz Kompasa īstenošanu un kas paredzētu:

— veikt **sistemātiskus** svarīgāko Kompasa iniciatīvu **teritoriālās ietekmes novērtējumus**, jo šīs iniciatīvas tieši ietekmē ES pašvaldības un reģionus;

— **attiecīgo komisāru** katru gadu rīkotajos **īstenošanas dialogos** integrēt **RK *RegHub* tīkla veikumu**, kas sniedz atsauksmes par ES tiesību aktu īstenošanu vietējā līmenī;

— **katru gadu rīkot politiskas debates par pašreizējo stāvokli Kompasa īstenošanā** un tā ietekmi uz vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai novērtētu konkurētspējas uzlabošanas progresu;

— nodrošināt, ka **Konkurētspējas koordinācijas rīks** ņem vērā Eiropas teritoriju daudzveidību (spējas un neaizsargātību) un pilnvaru sadalījumu dalībvalstīs;

— nodrošināt ātru **platformas "Gatavi nākotnei" darbības** turpināšanu. RK apņemas aktīvi piedalīties platformas turpmākajā darbā, kas saistīts ar regulējuma normatīvo atbilstību un vienkāršošanu, un aicina platformas "Gatavi nākotnei" darba metodes attiecināt arī uz pirmslikumdošanas posmu, tādā veidā garantējot uz pierādījumiem balstītu, vietējiem apstākļiem atbilstošu un konsekventu pieeju visā likumdošanas ciklā; kā arī

— nodrošināt, ka teritoriālie novērtējumi atspoguļo to reģionu realitāti, kuros ir nopietni depopulācijas un iedzīvotāju novecošanas riski. Teritoriālā izkliedētība, iedzīvotāju novecošana un zems apdzīvotības blīvums, kā arī uzņēmumu kritiskās masas trūkums kavē vienotas konkurētspējas politikas efektīvu īstenošanu. Kompasā būtu jāparedz šiem reģioniem pielāgoti rādītāji un instrumenti, atzīstot gan to strukturālos ierobežojumus, gan potenciālu un garantējot taisnīgu un efektīvu integrāciju Eiropas stratēģijā;

7. norāda, ka **Eiropas konkurētspējas novērtējums tikai pa nozarēm** nav pietiekams, lai palielinātu ražīguma pieaugumu Eiropas Savienībā;

8. atzīmē, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir **nozīmīgi konkurētspējas veicinātāji**, jo tās īsteno ES stratēģisko programmu uz vietas un ar ieguldījumiem un publisko iepirkumu efektīvi atbalsta inovāciju ekosistēmas;

9. pauž pārliecību, ka konkurētspēja un teritoriālā, ekonomiskā, digitālā un sociālā kohēzija ir savstarpēji saistītas un ir būtiski elementi **vienotā tirgus** darbībai un turpmākai attīstībai;

10. aizstāv tādu pasākumu īstenošanu, kas vērsti uz demogrāfisko problēmu risināšanu, jo tas var palīdzēt sasniegt Kompasa mērķus;

11. atzinīgi vērtē ierosināto **Konkurētspējas koordinācijas rīku**, kura mērķis ir uzlabot politikas pasākumu koordināciju ES un valstu līmenī, taču pauž nožēlu, ka Konkurētspējas kompasā maz runāts par to, kā šim rīkam vajadzētu darboties, un nekas nav teikts par mehānismu, kas dotu iespēju koriģēt ES politikas pasākumus, ja tie nepaaugstina ES konkurētspēju. Tādēļ RK vēlreiz aicina nodrošināt, ka šis rīks būtu teritoriāli orientēts un balstītos uz šajā rezolūcijā izklāstītajiem principiem;

12. pauž bažas par to, ka **konkurētspējas finansēšanai** paredzētie pasākumi var būt daudz mazāki par 750–800 miljardiem euro gadā papildu investīcijām, kas saskaņā ar Dragi ziņojumu ir vajadzīgas. Par prioritāti jānosaka nozīmīgāki un stratēģiskāki centieni mobilizēt privāto kapitālu. Vēl viena kopēja aizņemšanās kopīgu ieguldījumu projektu finansēšanai būtu jāapspriež plašākās debatēs par ES ilgtermiņa budžeta finansēšanu pēc 2027. gada;

13. atzīmē, ka uzņēmumi norāda uz lielo regulatīvo slogu, kas Eiropas Savienībā ir viens no lielākajiem šķēršļiem izaugsmei un investīcijām; atzinīgi vērtē Komisijas mērķi samazināt visa administratīvā sloga radītās izmaksas par 25 % visiem uzņēmumiem un par 35 % MVU un piekrīt Kompasā iekļautajai nostādnei, ka birokrātijas apkarošanai ir jābūt daudz tālejošākai nekā līdz šim, lai varētu atjaunotu Eiropas konkurētspēju; norāda, ka būtiski ir efektīvi centieni **vienkāršošanas un administratīvā sloga mazināšanas** jomā, lai uzlabotu ES konkurētspēju, vienlaikus **ievērojot tās ekonomiskos, sociālos un vidiskos standartus**, **nodrošinot regulatīvo stabilitāti un respektējot labāka regulējuma principus**;

14. atkārto Dragi ziņojumā izteikto aicinājumu, ka pirms jaunu tiesību aktu pieņemšanas Komisijai katra pilnvaru termiņa sākumā būtu jāveic visu spēkā esošo ES tiesību aktu un noteikumu sistemātiska novērtēšana un stresa tests; pēc tam būtu jākodificē un jākonsolidē ES tiesību akti attiecīgajās politikas jomās, arī jāvienkāršo un jānovērš pārklāšanās un neatbilstības visā leģislatīvajā ķēdē, lai regulējumu padarītu konsekventāku un konkurētspējīgāku;

Inovācijas plaisas mazināšana

15. norāda, ka **pētniecība un inovācija** ir Eiropas konkurētspējīgas izaugsmes pamatā, un, atsaucoties uz LESD 182. pantu, uzsver, ka visiem šajā jomā īstenotajiem pasākumiem arī turpmāk jābūt apkopotiem vienā patstāvīgā pamatprogrammā, lai varētu attīstīt visu pētniecības un inovācijas ķēdi, sākot ar fundamentālajiem pētījumiem un beidzot ar produktiem, un tādā veidā nodrošināt turpmāko Eiropas konkurētspēju;

16. uzsver, ka jāpastiprina centieni attīstīt vietējiem apstākļiem pielāgotas inovācijas ekosistēmas, lai pilnībā novērstu nevienlīdzību inovācijas attīstības jomā un novērstu inovācijas plaisu gan Eiropas iekšienē, gan starp ES un ASV, kā arī starp ES un Ķīnu;

17. norāda, ka steidzami jānovērš novatorisku jaunuzņēmumu un augošu uzņēmumu straujā darbības pārcelšana uz trešām valstīm; aicina Komisiju paātrināt centienus saistībā ar brīvprātīgo **28. tiesisko režīmu novatoriskiem uzņēmumiem** un analizēt tā iespējamo teritoriālo ietekmi; uzsver, ka ES ilgtermiņa budžetā ir jāparedz līdzekļi pārdomātām pārrobežu programmām, kuru mērķis ir atbalstīt starpreģionālās vērtības ķēdes, stiprinot reģionālās inovācijas ekosistēmas;

18. uzsver: cenšoties uzlabot konkurētspēju, pētniecības un inovācijas izcilība jāapvieno ar ražošanas zināšanām un jaudu, un tāpēc augsto tehnoloģiju darbības būtu jāatbalsta un jāatvieglo visā tehnoloģiju gatavības līmeņa skalā, sākot ar fundamentāliem pētījumiem līdz ieviešanai tirgū un izmantošanai rūpniecībā, lai stiprinātu noturību;

19. piekrīt **atziņai, ka prasmju** pilnveidošana, kvalifikācijas celšana un pārkvalificēšanās un mūžizglītība ir ES konkurētspējas pīlāri, jo ES ekonomikas nākotne ir atkarīga no augsti kvalificēta, pielāgoties spējīga un novatoriska darbaspēka saglabāšanas. Šajā saistībā RK uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību būtisko nozīmi prasmju attīstības saskaņošanā ar ekonomikas vajadzībām; norāda, ka iekļaušana darba tirgū nozīmē arī strukturālu šķēršļu mazināšanu, it īpaši sievietēm, un taisnīgu darba apstākļu nodrošināšanu, kā noteikts Eiropas sociālo tiesību pīlārā;

20. pauž nožēlu par to, ka paziņojumā nav skaidras norādes uz Eiropas zaļo kursu, – saskaņā ar šo satvaru uzņemtās saistības ES konkurētspējai ir vitāli svarīgas, jo tās publiskajām iestādēm, privātajiem uzņēmumiem un iedzīvotājiem nodrošina ilgtermiņa plānošanas iespēju;

Kopīgs dekarbonizācijas un konkurētspējas ceļvedis

21. piekrīt, ka pārejai uz dekarbonizētu ekonomiku jāveicina Eiropas konkurētspējas paaugstināšana, taču uzsver, ka vajadzīgs papildu atbalsts, lai panāktu taisnīgu, videi nekaitīgu un digitālu pārkārtošanos, kas ir būtiska reformētas kohēzijas politikas sastāvdaļa;

22. brīdina, ka **klimata pārmaiņu pieaugošā ietekme** nopietni apdraud ES sociālo drošību un konkurētspēju; uzsver, ka ekonomikas izaugsmei un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai jāiet roku rokā, un norāda, ka **ES misijas "Klimatneitrālas un viedas pilsētas" paraugs varētu kļūt par ES konkurētspējas politikas stūrakmeni** (ar aptuveni 650 miljardiem euro ieguldījumu, kas nodrošina milzīgu inovāciju potenciālu un uzņēmējdarbības iespējas svarīgās nozarēs);

23. norāda, ka vienlīdz svarīga ES konkurētspējas stratēģijas dimensija ir pielāgošanās klimata pārmaiņām; aicina palielināt atbalstu vietējām un reģionālajām pašvaldībām un nozarēm, lai izstrādātu klimatnoturības stratēģijas, tostarp infrastruktūras uzlabojumus; norāda, ka ir svarīgi pielāgošanās pasākumus integrēt ekonomikas un rūpniecības rīcībpolitikās, lai nodrošinātu ilgtermiņa konkurētspēju un sociālo stabilitāti;

24. atzinīgi vērtē to, ka ir publicēts **"Tīras rūpniecības kurss"**, kura mērķis ir risināt pastāvīgās problēmas rūpniecības nozarēs, kas cenšas dekarbonizēt, taču uzsver, ka ir vajadzīga rūpniecības politika ar spēcīgu teritoriālo dimensiju, lai nodrošinātu tās efektīvu īstenošanu, un papildu atbalsts reģioniem, kuros ir energoietilpīgas rūpniecības nozares;

25. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas nodomu 2025. gadā nākt klajā ar Ilgtspējīga transporta investīciju plānu, kā arī citām saistītajām iniciatīvām, it īpaši ar plānu vērienīgam Eiropas ātrgaitas dzelzceļa tīklam; atbalsta Eiropas Komisijas mērķi ekonomiski visefektīvākajā veidā paātrināt visas transporta nozares dekarbonizāciju un uzsver, ka vajadzīga teritoriāli sensitīva pieeja, lai atbalstītu iespējami labāku savienojamību un pieejamību;

26. atzinīgi vērtē **Lētākas enerģijas rīcības plānu** un tajā iekļautās gaidāmās iniciatīvas, kuru mērķis ir samazināt enerģijas izmaksas iedzīvotājiem, uzņēmumiem un rūpniecībai, un aicina izveidot reālu Eiropas enerģētikas savienību ar pilnībā integrētu un labi savstarpēji savienotu tirgu Eiropas Savienībā un labi funkcionējošu pārvaldības sistēmu tā pamatā; uzsver, ka ir jāveicina vietējā enerģijas ražošana un enerģētikas pārkārtošanā vēl vairāk jāiesaista privātais sektors;

27. uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt vienotā tirgus noturību, jo uz to joprojām tiek izdarīts spiediens gan no ārpuses, gan ES iekšienē, tāpēc ka dalībvalstis, veicot vienpusējus pasākumus, piemēram, paredzot nepamatotus pārrobežu tirdzniecības šķēršļus un valsts subsīdijas valstu nozarēm, vadās pēc individuālām īstermiņa interesēm. Turklāt MVU saskaras ar problēmām saistībā ar atšķirīgiem noteikumiem dažādās dalībvalstīs, it īpaši ilgtspējas standartu jomā. Šāda nesaskaņotība palielina atbilstības nodrošināšanas izmaksas un sarežģī pārrobežu darbības, tāpēc tas ir šķērslis, kas ir jālikvidē;

28. uzsver, ka Eiropas konkurētspējas un izaugsmes pamatā ir atvērta ekonomika, kas integrēta globālajās vērtības radīšanas ķēdēs. Eiropai noteikti jāturpina respektēt brīvās tirdzniecības un multilaterālisma vērtības. Šajā saistībā Eiropai ir svarīgi dažādot eksportu ārpus ASV un Ķīnas un stiprināt brīvās tirdzniecības nolīgumus;

29. tāpat ir svarīgi Konkurētspējas kompasā ietvert praktiska atbalsta un finansējuma mehānismus maziem uzņēmumiem tradicionālajās nozarēs, piemēram, tūrismā un lauksaimniecībā, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās tiktu uztverta nevis kā papildu slogs, bet gan kā ērti pieejama iespēja. Regulējumā jāparedz vietējiem apstākļiem pielāgota apmācība, stimuls lietišķai sadarbībai un vienota digitalizācija;

30. uzsver, ka **pārejai uz aprites ekonomiku** vajadzētu būt stratēģiskam ES konkurētspējas imperatīvam, vienlaikus palielinot ES autonomiju un noturību; aicina būtiski palielināt ES atbalstu pilsētām un reģioniem, lai tie izstrādātu un ieviestu sistēmiskus aprites risinājumus, it īpaši izmantojot publisko iepirkumu;

Atkarības mazināšana un drošības palielināšana

31. norāda, ka ES nedrīkst vilcināties ar tādu aizsardzības instrumentu izmantošanu kā, piemēram, **tirdzniecības aizsardzības instrumenti** un **Ārvalstu subsīdiju regula**, lai nodrošinātu, ka ES uzņēmumiem nekaitē ārvalstu uzņēmumu negodīga konkurence. Šajā saistībā ir svarīgi arī uzsvērt, ka steidzami jāpieņem **muitas reformu pakete**;

32. norāda: lai ES būtu konkurētspējīga, ir ļoti svarīgi nodrošināt **stabilu un diversificētu izejvielu**, it īpaši tādu, kuras tiek uzskatītas par kritiskām un stratēģiskām, **piegādi**, jo tās ir svarīgi ielaidmateriāli enerģētikas, pārtikas ražošanas, būvniecības un rūpniecības nozarēs; norāda, ka ļoti nozīmīga ir Eiropas Izejvielu alianse, un īpaši atzinīgi vērtē to, ka tā ir atvērta arī reģioniem;

33. uzskata, ka Eiropas drošības un noturības stiprināšana ir prioritāte, un norāda, ka ieguldījumiem aizsardzības un divējāda lietojuma tehnoloģijās būtu jāveicina arī konkurētspējas uzlabošana un reģionālā attīstība;

34. uzsver, ka Komisijai (arī saistībā ar pieaugošo vajadzību veikt **ieguldījumus** drošības un **aizsardzības** jomā) vairāk līdzekļu jāatvēl **kosmosa politikai**, ievērojami jāpalielina ieguldījumi *Galileo* satelītu sistēmā un jāļauj to izmantot arī militāriem mērķiem; iesaka izmantot kosmosa datus arī vides risku uzraudzībai un klimata katastrofu novēršanai;

35. norāda, ka **progresīvās tehnoloģijas, piemēram, tādas kā svarīgāko nozaru pusvadītāji, biotehnoloģija un mākslīgais intelekts**, ir ļoti svarīgas, lai nodrošinātu ES konkurētspēju un tehnoloģisko suverenitāti; uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir nozīmīgi dalībnieki mākslīgā intelekta izplatīšanā gan privātajā, gan publiskajā sektorā un ir tās, kas vislabāk spētu, tieši iesaistot sabiedrību un nodrošinot lielāku pārredzamību, vairot uzticību mākslīgā intelekta risinājumiem.

Briselē, 2025. gada 3. aprīlī

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētāja
Kata TÜTTŐ